

LÄNSSTYRELSEN

Västernorrlands län

Kansliet

Planenheten

Bitr länssarkitekten

Bengt Linnarsson

BESLUT

1973-03-15

11.082-361-73

20.

705/69

313

Kommunfullmäktige i Sundsvalls kommun
Fack
850 80 SUNDSVALL

Kopia till
Statens Planverk
Byggnadsnämnden i
Sundsvall
Planenheten
Lantmäterienheten
Naturvårdsenheten
FBM Yk 1
Akten
Pl-kansliet

Underrättelse
till

Byggnads AB
Hallström & Nisses
Landsvägsallén 4
851 84 Sundsvall

Trygg-Hansa
Fack
102 40 Stockholm 5

Fastställelse av ändrad stadsplan för kvarteret Mercurius i
Sundsvalls kommun

Kommunfullmäktige i Sundsvalls kommun har för länsstyrelsens
prövning överlämnat ett av kommunfullmäktige 1972-12-18 an-
taget förslag till ändrad stadsplan för kvarteret Mercurius
i Sundsvalls centrala del, Sundsvalls kommun.

Förslaget innefattar stadsplanebestämmelser och karta upp-
rättade av stadsbyggnadschefen L Rinfors och stadsarkitekten
H Schlyter 1972-08-21. Till förslaget har även fogats en be-
skrivning.

De båda markägare som avgivit anmärkningar i ärendet har
genom remiss enligt 15 § förvaltningslagen (1971:290) beretts
tillfälle att yttra sig. Remisserna har dock ej besvarats.

Länsstyrelsen gör följande bedömning av anmärkningarna. För-
slaget är ett led i pågående arbete att efterhand modernisera
stadsplanen för de kvarter i Sundsvalls centrala del, där en
äldre, otillräckligt reglerande plan är gällande. För detta
arbets bedrivande har i huvudsak gällt att exploaterings-
graden bibehållas, att kulturhistoriskt värdefulla gatubilder
bevaras samt att bostäder och kontor förläggs till byggnader-
nas övre respektive lägre delar. Önskemålet från Hallström
& Nisses om principer för stadsplanerevidering kan sålunda
anses vara i väsentlig grad tillgodosett. Kvarterets olik-
artade karaktär medför att dessa principer måste tillämpas
på ett varierat sätt. Enhetliga bestämmelser kan sålunda ej
tillämpas för hela stenstaden. Trygg-Hansa har motsatt sig
de föreslagna stadsplanebestämmelserna. Under hand har från
Trygg-Hansa, Stockholm, upplysts att bolagets anmärkning
närmast gäller kulturvårdsbestämmelsen (fk), medan bolaget
i övrigt ej har några specificerade yrkanden. När kvarteret
Mercurius hör till de tånligen få kvarter i Sundsvall, vars
samtliga fasader mot omgivande gator ger värdefulla exempel
på bevarad arkitektur från 1800-talets senare del, synes den
föreslagna kulturvårdsbestämmelsen vara av behovet påkallad.
Anmärkningarna bör ej utgöra hinder för fastställelse av
planförslaget.

Länsstyrelsen fastställer förslaget med stöd av 26 § bygg-
nadslagen.

Kartan förses ned bevis om fastställelsen.

LÄNSSTYRELSEN

Västernorrlands län
Landskansliet

BESLUT

2

1973-03-15

11.082-361-73

Besvär till civildepartementet enligt bilaga blankett PLY nr 4

I den slutliga handläggningen av dotta ärende, vari länsarkitekten Birger Åström beslutat och biträdande länsarkitekten Bengt Linnarsson varit föredragande, har jämväl deltagit länsassessorn Bjarne Forss.

Birger Åström

Bengt Linnarsson

Bestyrkes *Ernst Wilander*

Förslag till ändring av stadsplanen för Sundsvall
beträffande kvarteret MERCURIUS.

Kvarteret Mercurius utgör Stenstadens hörn mot nordost. Dess husfasader mot norr och öster är alltså väl synliga även på långt håll. Omgivande gator är Storgatan, Tullgatan, Sjögatan och Strandgatan. För kvarteret gäller alltså det "Stadsfullmäktiges förslag till reglering" av stadsplanen för det dåvarande Sundsvall som halvtannat år efter den senaste stora stadsbranden fastställdes av Kungl. Maj:t den 31 januari 1890. Denna plan innehåller som bekant inte stadsplanebestämmelser.

Kvarteret omfattar sju tomter, samtliga bebyggda. Av dem upptar två, nämligen Mercurius 6+7 och Mercurius 10, kvarterets södra hälft och övriga fem, Mercurius 1 t o m Mercurius 5, dess norra hälft. Två hus härrör i väsentliga delar från tiden före stadsbranden, nämligen det kommunen tillhöriga s k Gamla tullhuset på Mercurius 5 - i kvarterets nordöstra hörn - och huset på Mercurius 3. Gamla tullhuset uppfördes på 1850-talet i två våningar och påbyggdes med ytterligare en våning på 1920-talet. Huset på Mercurius 3 uppfördes omkring 1880 i två våningar och påbyggdes i samband med sin restaurering efter branden med ytterligare en våning. Yngst bland kvarterets byggnader är den på Mercurius 6+7, i kvarterets sydvästra del; den är uppförd omkring 1905. Övriga hus är byggda omkring 1890.

Kvarterets bebyggelse är väl bevarad. Butiksfasaderna har alla undgått sentida, stilfrämmande ombyggnader. Den enda mera väsentliga förändring som har förekommit i kvarteret på senare år är en gårdsöverbyggnad på Mercurius 10, utförd i början av 1940-talet. Bebyggelsens huvudsakliga användning avser bostads- och handelsändamål. Mercurius 1 inrymmer ett hotell (Baltic). Gamla tullhuset på Mercurius 5 håller fortfarande på att tas i anspråk för nya administrativa ändamål.

Bland de arkitekter som har arbetat med kvarteret Mercurius kan nämnas Gustaf Hermansson, som har ritat Mercurius 6+7, Sven Malm, som har ritat Mercurius 10 och

handhaft restaureringen och påbyggnaden på Mercurius 3, samt Knut Gyllencreutz, som ritat Mercurius 1.

Kvarteret Mercurius' bebyggelse ingår som en värdefull del i den för Stenstaden karaktäristiska äldre byggnadsmiljön. Detta gäller inte minst husen utefter Sjögatan med deras enhetliga våningsantal och den intressanta och omväxlande gatubild som deras individuellt präglade husfasader, var och en med ganska kort fasadlängd, tillsammans utgör. Bebyggelsen längs Sjögatan, och detta gäller även andra kvarter, är en särpräglad variant av den för Stenstaden karaktäristiska 1800-tals- och sekelskiftesbebyggelsen, en variant som är intimare och mindre anspråksfull än den mera monumentala bebyggelsen längs Storgatan och kring Stora Torget-Vängåvan.

Den revidering av stadsplanen beträffande kvarteret Mercurius, vartill ett förslag nu framlägges, innebär - bortsett från en obetydlig justering av kvartersgränsen i kvarterets nordöstra hörn - endast införande av stadsplanebestämmelser. Förslaget har grundats på den principiella uppfattningen att kvarterets befintliga bebyggelse, särskilt som helhet betraktad, besitter större värde ur kulturhistoriska och kulturella synpunkter. En av de föreslagna stadsplanebestämmelserna (7 §) utsäger att byggnadernas i gatubilden synliga yttre har sådant värde och att det därför inte får förvanskas. Bestämmelsen är avsedd att fattas som en önskvärd precisering av ett rådande förhållande. Den pålägger inte fastighetsägarna större förpliktelse än den som följer av 38 § byggnadsstadgan.

På frågan om de användningsändamål, som stadsplanebestämmelserna har att precisera, inverkar dels kvarterets belägenhet invid den merkantilt betydelsefulla Storgatan dels närheten till nuvarande och framtida trafikleder öster om Stenstaden. De föreslagna stadsplanebestämmelserna förbehåller därför fastigheterna vid Sjögatan och Strandgatan för handelsändamål, dock med rätt att ha bostäder i den mån de förlägges så att olägenheter i fråga om sundhet och trevnad inte uppkommer. Den återstående fastigheten, Mercurius 6+7, föreslås få användas för bostads- och handelsändamål, ett användningssätt som över-

ensstämmer med dess nuvarande och som på senare år införts i stadsplanen beträffande åtskilliga andra fastigheter längs Storgatan, senast (1972) beträffande Försoket 2.

Byggnaderna i kvarteret Mercurius är i fråga om sin planform präglade av den tid under vilken de har uppförts. Ett flertal byggnader omfattar sålunda gårdsflyglar, de flesta av samma höjd som motsvarande byggnadsdel invid gatan. Kvarterets kulturhistoriskt intressanta typ har ansetts tala för att byggnaderna upptas i stadsplanen sådana de är, alltså inklusive sina gårdsflyglar. Ett undantag har gjorts beträffande gårdsflygeln på Mercurius 6+7. Här räknar planförslaget med att gårdsflygeln rives i samband med ett eventuellt utförande av gårdsöverbyggnad. En befintlig gårdsbebyggelse inom kvarterets norra hälft i form av skjul o likn har inte heller upptagits i planförslaget. Det är givetvis önskvärt att gårdarna, åtminstone på sikt, frilägges och ordnas med tanke på den inre kvartersmiljöns behov av trivselvärden.

Utfarter från kvarterets fastigheter förekommer mot Tullgatan, Sjögatan och Strandgatan men däremot inte mot Storgatan. Att ange några inskränkningar i detta hänseende genom att i stadsplanebestämmelserna reglera rätten till utfart har emellertid ansetts obehövt.

Sundsvall den 21 augusti 1972

Lars Rimfors. Hans Schlyter

Lars Rimfors Hans Schlyter
stadsbyggnadschef stadsarkitekt
Stadsbyggnadskontoret

Förslaget antaget av kommunfullmäktige i Sundsvall
den 18 december 1972, nr 420, betygar i tjänsten;

Sten Zackari
sekreterare

Tillhör länsstyrelsens i

Västernorrlands läns be-

slut 1973-03-15

I ärende IN 11.082-361-23

På Håstens vägnar

Gerard Wiklund

Förslag till ändring av stadsplanen för Sundsvall
beträffande kvarteret MERCURIUS.

STADSPLANEBESTÄMMELSER

1 § STADSPLANEOMRÅDETS ANVÄNDNING

Byggnadskvarter

- 1 mom. Med BH betecknat område får användas endast för bostads- och handelsändamål.
- 2 mom. Med H betecknat område får användas endast för handelsändamål.
- 3 mom. Med Hb betecknat område får användas endast för handelsändamål. Byggnadsnämnden äger dock medge inredande av bostadslägenhet där nämnden med hänsyn till sundhet och trevnad finner så kunna ske utan olägenhet.

2 § MARK SOM ICKE FÅR BEBYGGAS

Med punktprickning betecknad mark får icke bebyggas.

3 § GÅRDSÖVERBYGGNAD

Med ringprickning betecknad mark får överbyggas. Tak över byggnad på så betecknad mark skall anordnas såsom gårdsbjälklag. Gårdsbjälklaget skall i den utsträckning som byggnadsnämnden finner erforderlig utföras så att hinder ej uppstår mot lämplig plantering.

4 § VÅNINGSANTAL

På med romersk siffra betecknat område får byggnad uppföras med högst det antal våningar som siffran anger.

5 § BYGGNADS HÖJD

- 1 mom. På med siffra i romb betecknat område får byggnad uppföras till högst den höjd i meter som siffran anger.
- 2 mom. Gårdsplan ovan överbyggnad på med ringprickning och I betecknad mark skall förläggas på den höjd som motsvarar bjälklaget en trappa upp inom intilliggande byggnad på samma tomt.

Byggnadsnämnden äger dock föreskriva viss, mindre avvikelse såvida därigenom ernås att gårdsplanen erhåller samma höjdläge som annat gårdsplan i samma kvarter.

6 §

TAK

På med siffra i rektangel betecknat område får byggnads tak ej överskjuta den höjd i meter som siffran anger.

7 §

BYGGNADS YTTRE AV STÖRRE VÄRDE UR KULTUR-
HISTORISK OCH KONSTNÄRLIG SYNPUNKT

Av befintlig byggnad, belägen på område som är betecknat med fk, skall dess från allmän plats synliga yttre anses äga större värde ur kulturhistorisk och konstnärlig synpunkt och får därför icke förvanskas. Innan fråga om byggnadslov, som avser ändring av byggnadens yttre, avgöres skall byggnadsnämnden inhämta yttrande av riksantikvarieämbetet.

8 §

UTRYMME OVAN VÅNING

I utrymme ovan bjälklag närmast över den översta våningen i byggnad, belägen på område som är betecknat med fk, får inredas rum som fordrar dagsljus endast i den mån byggnadsnämnden finner inredandet icke medföra förvanskning av byggnadens yttre.

9 §

KÄLLARVÅNING; KÄLLARDJUP

Byggnad får ej anordnas med flera än en källarvåning. Källare får icke nedföras till större djup under gata än 3,5 meter.

Sundsvall den 21 augusti 1972

Lars Rimfors

Lars Rimfors

Hans Schlyter

Hans Schlyter

stadsbyggnadschef stadsarkitekt

Stadsbyggnadskontoret

Tillhör länsstyrelsens i

Västernorrlands läns be-

slut 1973-03-15

i ärende N 11-082-361-73

Fö tjänstens vägnar:

Sverre Wiklund

Förslaget antaget av kommunfullmäktige i Sundsvall
den 18 december 1972, nr 420, betygar i tjänsten;

Sten Zackari
sekreterare